

בס"ד. ש"פ מקץ, שבת חנוכה ה'תשמ"ח*

ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם כו' מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים כו', ומדייק כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה (שנאמר לפני חמישים שנה²), הרי עיקר הנס (דחנוכה) הוא הנס דנצחון המלחמה שהי' בכ"ד בכסלו³, ועד שזה הי' גם הסיבה להנס דפך השמן שהי' בכ"ה בכסלו, [כדאיתא בגמרא⁴ וכשגברו בית חשמונאי ונצחום (אז דוקא) מצאו פך אחד של שמן כו' נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים], ולמה קבעו התחלת ימי חנוכה בכ"ה בכסלו שבו הי' נס הנרות ולא בכ"ד בכסלו.

ויש לומר, דזה שמדייק בהמאמר הטעם על שקבעו חנוכה בכ"ה בכסלו ולא בכ"ד בכסלו, ודלא כהדיוק בכמה דרושים⁵ (כולל גם דרושים שהתחלתם היא בד"ה זה) מדוע קבעו חנוכה על הנס דפך השמן ולא על הנס דנצחון המלחמה, הוא, כי בדרושים הנ"ל קאי להשיטה⁶ שהיו"ט דחנוכה נקבע (רק) על נס הנרות⁷, ולכן מדייק שלכאורה העיקר הוא נצחון המלחמה, ולמה עשו מהטפל עיקר ומהעיקר טפל⁸. ובמאמר זה קאי להשיטה⁹ שקביעת היו"ט דחנוכה היא גם מצד הנס דנצחון המלחמה⁹, ועד שההודאה דועל הנסים היא (בעיקר¹⁰) על נס זה [וההודאה על הנס דפך השמן היא על ידי הדלקת נר חנוכה], ולכן הדיוק במאמר זה הוא זה שימי חנוכה [שנקבעו גם על הנס דנצחון המלחמה, ואדרבא, ענין זה הוא (לכאורה) עיקר הנס, ועד שזה

* יצא לאור בקונטרס חנוכה — תשנ"ג, "לקראת ימי החנוכה .. עש"ק וערב חנוכה שנת ה'תשנ"ג".

- 1) נוסח הודאת "ועל הנסים" דחנוכה.
- 2) משנת אמירת מאמר זה (תשמ"ח) — ש"פ מקץ ש"ח, צ"ח. נדפס בשה"מ תרנ"ז ע' קצא ואילך.
- 3) כ"ה דעת המאירי (שבת כא, ב). וברוב המקומות בחסידות (תו"א ס"פ וישב. לקו"ת צו טז, א. מקומות שבהערה 5) מבואר כדעיה זו. וראה לקו"ש ח"ל ע' 206 הערה 22.
- 4) שבת שם.
- 5) סה"מ תקס"ג ח"א ע' נז. שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ג (כב, א). סהמ"צ להצ"צ ריש מצות נר חנוכה (דרמ"צ עא, א). ד"ה ואתה ברחמיך הרבים תרפ"ד (סה"מ תרפ"ד ע' קנז) ותרפ"ו (סה"מ תרפ"ו ע' קסד).
- 6) ע"ד ב' שיטות אלו — ראה בארוכה לקו"ש ח"י ע' 143 ואילך. ח"ל ע' 204 ואילך.
- 7) כפשטות ל' השי"ס (שבת שם) "מאי חנוכה .. ולא מצאו אלא פך אחד כו' נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים". ובפרש"י שם: "מאי חנוכה — על איזה נס קבעוה".
- 8) ראה שערי אורה שם. סהמ"צ להצ"צ שם.
- 9) ופירושו "מאי חנוכה" בשבת שם הוא זה שתיקנו ח' ימי חנוכה (פר"ח לשו"ע או"ח הל' חנוכה ר"ס תרע), או זה שתיקנום לימי הלל והודאה (כי באם היו"ט הי' רק מפני הנס דנצחון המלחמה היו ימי שמחה ולא ימי הלל והודאה) — ראה בארוכה לקו"ש שבהערה 6.
- 10) בהמאמר דשנת חצרות, שבההודאה דועל הנסים "הולך ומונה פרטי עניני נצוח המלחמה .. ואח"כ מבאר ענין הנרות .. מציאת פך השמן וכו'". ולכאורה צריך לומר דבמאמר זה מפרש ש'יהדליקו נרות בחצרות קדשן" קאי על נרות המנורה (וראה בארוכה השקו"ט בזה בלקו"ש חכ"ה ע' 236 ואילך). אבל גם לפי פירוש זה — "יהדליקו נרות כו'" הוא רק הזכרת כללות המאורע (מבלי לפרט הנס), ועיקר ההודאה דועל הנסים הוא על נצחון המלחמה.

הי' גם הסיבה להנס דפך השמן] מתחילים בכ"ה בכסלו שבו הי' נס הנרות ולא בכ"ד בכסלו¹¹.

(ב) **וממשיך** בהמאמר, שבנס השמן גופא היו שני נסים. הנס¹² שמצאו פך אחד שמן טהור חתום בחותמו של כהן גדול¹³, שנס זה (דמציאת פך השמן) הי' בכ"ה בכסלו, והנס שלא הי' בו אלא להדליק יום אחד והדליקו ממנו שמונה ימים¹⁴, דנס זה הותחל בכ"ו בכסלו¹⁴. ומדייק בהמאמר, מפני מה לא הוקבע איזה תוספות דבר ביום כ"ו בכסלו שבו הותחל נס הספקת השמן לשמונה ימים.

(ג) **ונקודת** הביאור בזה בהמאמר, שהנס דנצחון המלחמה הוא יחודא תתאה, והנס דמציאת פך שמן טהור הוא יחודא עילאה. וזהו שהנס דנצחון המלחמה הי' בכ"ד כסלו והנס דמציאת פך השמן הי' בכ"ה כסלו, כי מספר כ"ד רומז על יחודא כנגד כ"ד האותיות¹⁵ שבכרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד¹⁶, ומספר כ"ה רומז על יחודא כנגד כ"ה האותיות¹⁵ שבפסוק¹⁷ שמע ישראל גו' הוי' אחד. והנס דהספקת השמן לשמונה ימים שהתחיל בכ"ו בכסלו, כ"ו בגימטריא הוי', הוא למעלה גם מיחודא. דהגם שגם יחודא הוא בשם הוי' (הוי' אחד), כמבואר בכ"מ¹⁸ שהביטול שמצד שם אלקים הוא ביטול היש (יחודא), והביטול דיחודא (ביטול במציאות) הוא דוקא מצד שם הוי', מ"מ, זה דכתיב בי' הוי' אחד (ולא יחיד) שישנם ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם אלא שהם בטלים ומיוחדים עם אוא"ס אלופו של עולם¹⁹, הוא לפי שהוי' זה הוא הוי' דהשתלשלות, הוי' דלתתא. דזהו מ"ש¹⁷ הוי' אלקינו הוי' אחד, דהוי' הראשון הוא הוי' דלעילא²⁰ שלמעלה מהשתלשלות, ובהוי' זה לא שייך לומר שהוא אחד בז' רקיעים וארץ ובד' רוחות העולם, שהרי הוא יחיד ואפס זולתו, והוי' הב' הוא הוי' דלתתא²⁰, הוי' דהשתלשלות, ולכן שייך בו לשון אחד²¹. וזוהי מעלת הנס דהספקת השמן לשמונה ימים שהתחיל בכ"ו בכסלו (כ"ו בגימטריא הוי') על הנס דמציאת פך שמן טהור, שהנס דמציאת פך השמן שהי' בכ"ה (בכסלו)

11 ראה גם לקו"ת צו טז, א [ועד"ז בתו"א ס"פ וישב], שמדייק מה שהיו"ט דחנוכה הוא ביום המנוחה. ולכאורה צ"ל שגם שם קאי להשיטה שהיו"ט נקבע (גם) על הנס דנצחון המלחמה. והחידוש שבמאמר זה הוא, דבלקו"ת שם הטעם על זה שנקבע בכ"ה (למחרת הנצחון) הוא לפי שהוא יום המנוחה (שלאחרי הנצחון), ובמאמר זה — מפני שבכ"ה הי' נס הנרות, כדלקמן ס"ז.

12 ראה מאירי שבת שם. שערי אורה שם פמ"ב (יז, ב). פני"ג (כב, א). ד"ה (כתיב) כי אתה נרי פט"ז ורפי"ז (מב, א). וראה רד"ה ואתה ברחמיך הרבים תרפ"ד (סה"מ תרפ"ד ע' קנז).

13 שבת שם. בגמרא שם: מונח. אבל כ"ה גם בטור או"ח הל' חנוכה סתר"ע. וראה ב"ח שם ד"ה ה"ג.

14 להעיר מב"י או"ח שם (ד"ה והטעם). ואולי יש לומר, דמ"ש בהמאמר שנס זה התחיל בכ"ו בכסלו — הכוונה בזה היא שנס זה הי' בשביל ההדלקה דכ"ו.

15 תקו"ז תי"ג (כט, רע"א). זח"ג רסד, ב.

16 פסחים נו, א. ועוד.

17 ואתחנן ו, ד.

18 המשך תרס"ו ע' רכד. ובכ"מ.

19 סמ"ק הובא בב"י או"ח סס"א. שו"ע (ואדה"ז) שם ס"ו. לקו"ת תזריע כג, ג. וראה ברכות יג, ב.

20 אמרי בינה שבהערה הבאה. ובארוכה — המשך תער"ב ח"ב ס"ע תקפז ואילך. ע' תקצה.

21 ראה אמרי בינה שער הק"ש רפ"ח ואילך.

כנגד כ"ה האותיות שבשמע ישראל (יחודא עילאה), המשכתו הוא מהוי' דלתתא, הוי' אחד, והנס דהספקת פך השמן לשמונה ימים, דמספר שמונה מורה על בחינה שלמעלה מהשתלשלות²², המשכתו היא מהוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות.

ויש לומר, דזהו גם שבשמע ישראל יש כ"ה אתוון¹⁵ בחינת כה, אף שיחו"ע (בכלל) היא בחינת זה²³, כי הוי' דלתתא לגבי הוי' דלעילא נחשב כמו אלקים (צמצום)²⁴, והביטול דיחו"ע שמצד הוי' דלתתא (לגבי הוי' דלעילא) הוא כמו יחו"ת²⁵, כה. ועד"ז הוא גם הנס דמציאת פך השמן שהי' בכ"ה בכסלו, שהוא בחי' כה²⁶ לגבי הוי' דלעילא, ואמיתית ענין בחי' זה הוא בהנס דהספקת השמן לשמונה ימים שהתחיל בכ"ו בכסלו, שהמשכתו הוא מהוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות.

ד) וממשיך בהמאמר, דהגם שנרות חנוכה תקנום מפני הנס שהי' בנרות המקדש, וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון²⁷, מ"מ הם חלוקים בכמה ענינים. דבהמנורה (שבמקדש) היו ז' נרות ומקום עמידתה בדרום (ימין), ונרות חנוכה הם שמונה ומקום עמידתם הוא בשמאל. והענין הוא (כמבואר בהמאמר), דמלחמת היונים היתה מלחמה רוחנית להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצוניך¹, ועי"ז נעשה התגברות החושך דלעו"ז, שעיקר יניקתו הוא מקו השמאל, ולכן כשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחו את היונים תקנו נרות חנוכה, בכדי להאיר את החושך. ולכן תיקנו שמונה נרות, דשמונה הוא למעלה מהשתלשלות (כנ"ל), כי בכדי להאיר את החושך הוא דוקא ע"י האור שלמעלה מהשתלשלות, והוי'²⁸ (בתוס' וא"ו) יגי' חשכיו²⁹. ואור זה (שלמעלה מהשתלשלות) נמשך ע"י המס"נ דמתתיהו ובניו. והיינו, שהשייכות דאור זה עם החושך שהי' אז היא בשני ענינים, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. מלמטה למעלה, שמצד גודל החושך שהי' אז נתעורר אצלם כח המס"נ שלמעלה מהשתלשלות שבאדם ועי"ז המשיכו מעצמות אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות, ומלמעלה למטה, שע"י אור זה מאירים גם את החושך, והוי' יגי' חשכי. וזהו שבחנוכת המקדש היו ז' נרות ומקומה בדרום, שהאור שהאיר במקדש (כיון שהמשכתו היתה לא ע"י מס"נ) הי' גילוי דהשתלשלות, ז' נרות, ולכן מקום המנורה הי' בדרום (ימין), כי באם היתה עמידתה בצפון (שמאל) הי' אפשר להיות יניקת החיצונים, ונרות חנוכה (שלאחרי המס"נ) הם ח' נרות, אור שלמעלה מהשתלשלות, שמתקן גם את קו השמאל.

(22) ראה ד"ה ת"ר מצות נר חנוכה ה'תשל"ח (לעיל ע' קסב ואילך) ס"א. סוס"ב. ס"ז. וש"נ.

(23) אוה"ת מטות ע' א'רפד. סה"מ תרס"ט ע' ה ואילך.

(24) ראה תו"א ויצא כא, ד. כב, ג. לקו"ת דרושים לשבת שובה סד, ד. סה, ד.

(25) ראה המשך תרס"ו שבערה 18.

(26) ראה אוה"ת מטות שם, שכ"ה בכסלו הוא בחי' כה (ע"ד כ"ה באלול).

(27) פסחים ל, ב. וש"נ.

(28) שמואל"ב כב, כט.

(29) תו"א מקץ ד"ה ת"ר מצות נר חנוכה לד, א. ד"ה כי אתה נרי מא, א. שם, ג. ועם הגהות — באוה"ת

ד"ה זה ס"ז (שכה, ב). שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו ספנ"ב. ד"ה (כתיב) כי אתה נרי ספיי"ח. שם פ"ט. ד"ה נר חנוכה מצוה להניחה עטר"ת (ע' קמח). ועוד.

ה) וע"פ המבואר בהמאמר שע"י המס"נ דמתתיהו ובניו המשיכו האור שלמעלה מהשתלשלות (הוי' דלעילא), יש לומר, שגם שרש הנס דנצחון המלחמה הוא בהוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות. כי המס"נ של מתתיהו ובניו היתה שהגם שהיו חלשים ומעטים מ"מ לחמו נגד גבורים ורבים, וכיון שעל ידי המס"נ שלהם (למעלה מהשתלשלות שבאדם) המשיכו האור שלמעלה מהשתלשלות, מובן, שהנס דמסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים שנמשך ע"י המס"נ שלהם, הוא מהוי' דלעילא. וזה שמבואר בהמאמר (הובא לעיל סעיף ג) שרק הנס דהספקת השמן לשמונה ימים נמשך מהוי' דלעילא, משא"כ הנס דנצחון המלחמה וגם הנס דמציאת פך השמן הם מבחינת השתלשלות, יש לומר, שבנסים אלו, ההמשכה היתה בלבושים דהשתלשלות (כדלקמן סעיף ו), אבל שרשם הוא מהוי' דלעילא. ויש לומר, שזהו גם מהטעמים על זה שבמאמר זה קאי להשיטה שהיו"ט דחנוכה נקבע גם על הנס דנצחון המלחמה, בכדי לרמז, שגם הנס דנצחון המלחמה שייך להוי' דלעילא. כי זה שהיו"ט דחנוכה הוא במספר שמונה (יומי דחנוכה תמניא אינון⁴¹) הוא לפי שמספר זה מורה (כנ"ל סעיף ג) על אור שלמעלה מהשתלשלות, וזה שהיו"ט דחנוכה נקבע גם על הנס דנצחון המלחמה הוא לפי שגם השרש דנס זה הוא בהאור שלמעלה מהשתלשלות.

ו) והענין הוא, דהמס"נ של מתתיהו ובניו היתה זה שלחמו נגד היונים. ויש לומר, דזה שגם לאחר המס"נ (הבאה ע"י גילוי היחידה) נרגש אצלם שישנו מנגד שצריך ללחום נגדו הוא לפי שגילוי היחידה הי' באופן ששייך לכחות הגלויים דהנשמה. דכאשר גילוי היחידה הוא כמו שהיא במקומה, מכיון שבחינת היחידה אין כנגדה לעומת זה³⁰, המס"נ היא באופן שאינו חושב כלל אודות המנגד, וזה שהמס"נ דמתתיהו ובניו היתה באופן שלחמו נגד המנגדים³¹ הוא לפי שגילוי היחידה הי' באופן כמו ששייך לכחות הגלויים³². ולכן גם האור שלמעלה מהשתלשלות שנמשך ע"י המס"נ שלהם, הנס דמסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, הי' מלוכב בטבע, ויתירה מזו — בטבע דעוה"ז התחתון שהקליפות גוברים בו³³, שהמנגדים הם גבורים ורבים (וצריך ללחום כנגדם). ויש לומר, דזהו

30) לקו"ת תצא לו, ג. ובכ"מ.

31) אלא שאעפ"כ, המלחמה כנגד המנגדים היא באופן דמס"נ, שאמיתית הענין דמס"נ הוא שאי אפשר להיות באופן אחר (המשך תרס"ו ע' רסז. ובכ"מ), לפי שזה בא ע"י הגילוי דיחידה. ולהעיר מהמבואר בד"ה לך אמר לבי תש"כ (לקמן ח"ד ריש ע' רפד ואילך), דהארת נקודת הלב היא מה שמאיר מפנימיות הלב לחיצוניות הלב, ולכן כתיב בה "על אויביך — למעלה מאויביך" (לקו"ת תצא לו, א), שלשון זה מורה על שני ענינים: שיש לגבה מציאות האויב (כי ענינה הוא שמאיר לחיצוניות הלב); וואעפ"כ (להיותה הארה מפנימיות הלב) היא "למעלה מאויביך", שאין להאויב שליטה ואחיה (ראה בארוכה שם ע' רפה).

32) אלא שמ"מ יש מעלה בהמס"נ שבאופן זה, כי ע"ז דוקא נעשה ביטול המנגד (גם) כמו שהוא במקומו. וע"ד המעלה בהגילוי דיחוי"ע שמאיר ומתגלה ביחוד"ת לגבי הענין דיחוי"ע כמו שהוא מצד עצמו — ראה לקמן סעיף ז.

33) ראה תניא פ"ו (י"ד, סע"ב).

מ"ש בהמאמר שהנס דנצחון המלחמה הוא יחוו"ת, אף שגם נס זה נמשך מהאור שלמעלה מהשתלשלות, כי האור שלמעלה מהשתלשלות שנמשך בנס זה הי' בלבוש שנותן מקום למציאות וישות, יחודא תתאה (וע"ד המס"נ דחנוכה, שהגילוי דיחידה הי' בהתלבשות בכחות הגלויים)³⁴. ולאח"ז נמשך האור באופן נעלה יותר, שמצאו פך אחד חתום בחותמו של כהן גדול, שאינו נותן מקום למנגד, דכשהפך הוא חתום בחותם אינם יכולים לנגוע בהשמן שבו ולטמאו. ומכ"ש הענין דחתום בחותמו של כהן גדול בפנימיות הענינים שהוא אור כזה שאין החיצונים יכולים ליגע שם כלל³⁵. אבל גם נס זה הי' בלבושי הטבע, דזה שמוצאו הפך, אין זה נס שיוצא מדרך הטבע. ויש לומר, דזהו מ"ש בהמאמר שהנס דמציאת פך השמן הוא יחודא עילאה, הוי' דלתתא, כי לגבי שם הוי', אין נתינת מקום למנגד, אבל מ"מ, גם שם הוי' (דלתתא) הוא מקור להתהוות³⁶. ולאחרי זה נמשך האור באופן נעלה יותר, שהדליקו ממנו שמונה ימים, דנס זה אינו מלוכש בטבע, גילוי הוי' דלעילא כמו שהוא למעלה מהתלבשות.

ויש להוסיף, דזה שגם הנסים דנצחון המלחמה ומציאת פך השמן הם מהוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות (אלא שנתלכשו בדרגות השתלשלות, יחוו"ת ויחוו"ע), הוא (בעיקר) מפני שהם היו הכנה להנס דהספקת השמן לשמונה ימים, נס שאינו מלוכש בטבע. דנסים אלו מצד עצמם הם (בעיקר) הענינים דיחוו"ת ויחוו"ע. וע"י שהנס דנצחון המלחמה הי' סיבה להנס דמציאת פך השמן (כנ"ל בתחילת המאמר), הנה לאחרי שנעשה בו (בהפך שמצאו) נס והדליקו ממנו שמונה ימים, עי"ז נמשך גילוי הוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות גם בהנס דמציאת פך השמן וגם בהנס דנצחון המלחמה.

וזוהו שקבעו התחלת ימי חנוכה בכ"ה בכסלו שבו הי' נס הנרות, כי השלימות של הנס דנצחון המלחמה³⁷ שהי' בכ"ד בכסלו (יחוו"ת) הוא, שמגלים בו ע"י נס השמן שגם הוא (הנס דנצחון המלחמה) שרשו הוא למעלה מהשתלשלות. ואף שיש מעלה ביחוו"ת על יחוו"ע [ויש לומר, דזהו מה שהנס דנצחון המלחמה הי' הסיבה לנס השמן, דהסיבה היא למעלה מהמסובב³⁸], מ"מ, הרי השלימות דיחוו"ת

34) ראה בהמאמר (דשנת חצרות" ע' קפג) שהנס דנצחון המלחמה בכ"ד בכסלו (כ"ד אותיות דבשכמל"ו) "בא ע"י המלחמה דביטול היש".

35) ראה שערי אורה ד"ה (כתיב) כי אתה נרי פי"ז (מב, ב).

36) ראה בארוכה לקמן ח"ד ס"ע רפו. וש"נ.

37) בהמאמר (דשנת חצרות" ע' קפג) "וקבעו הנס בהדלקת נרות ולא הנס דנצחון המלחמה". אבל מזה שמבאר שם שהטעם על זה הוא כי "עיקר הכוונה . . . אשר ביחוו"ת הי' האור והגילוי דיחוו"ע", מוכח לכאורה (אף שהלשון דוחק קצת) שכוונתו ב"וקבעו הנס בהדלקת נרות כו"ו" הוא לבאר הדיוק שבתחלת המאמר מה שימי חנוכה [שנקבעו גם על הנס דנצחון המלחמה] מתחילים בהיום שבו הי' נס הנרות.

38) להעיר מהמבואר בהמאמר (דשנת חצרות" ע' קפ) בענין נר מצוה ותורה אור, דע"י המצוות נתברר ונעשה כלי לאלקות (בירור והעלאה מלמטה למעלה) ותורה אור היא המשכת וגילוי אוא"ס מלמעלה למטה. ומ"מ (ומצד זה גופא) יש מעלה במצוות לגבי תורה, דע"י בירור והעלאה הגשמי (ע"י המצוות) נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים (שם ע' קצח), ולכן המשיל המצוות לנר "שגורם את האור (דתורה)".

הוא שיהי' בו האור והגילוי דיתו"ע, כמבואר בהמאמר³⁹. והטעם על זה שביום כ"ו בכסלו לא חידשו דבר⁴⁰, הוא, כמבואר בהמאמר³⁹, לפי שעיקר הגילוי דהוי' דלעילא יהי' לעתיד לבוא, כנור של ימות המשיח של ח' נימין⁴¹, משא"כ בבית המקדש האיר רק הגילוי דהוי' דלתתא, שלכן כנור של ביהמ"ק הי' של ז' נימין⁴¹, והגילוי דהוי' דלעילא שהי' בהנס דהספקת השמן הי' רק לפי שעה (בהשגה שבה הי' הנס), ולכן לא קבעו שבכ"ו בכסלו יחדשו איזה דבר⁴².

(ח) ויהי רצון, שיקויים בנו ענין זה דעמדת להם בעת צרתם, דקאי על כללות ענין הגלות שהוא הצרה הכי גדולה. [דהגם שכבר עברו כל השמדות ולא יהיו עוד כמ"ש אדמו"ר האמצעי⁴³, ולא תקום פעמיים גו'⁴⁴, כיון שכבר די במה שעברנו עד עתה, ועכשיו הכל הוא בטוב, ואדרבא, עוד בזמן הגלות מתקיים בכאו"א מישראל והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך⁴⁵, וכדאיתא בגמרא⁴⁶ שענין זה כבר הי' בפועל בזמן הש"ס, ובפרט כשהמלכות עוזרת לישראל בעסק התומ"צ, וגם כשנדמה שיש איזה בלבול הרי הולכים בדרכו של אברהם אבינו, היהודי הראשון, שבראותו נהר המעכבו מלקיים ציווי השם, עמד בתוקף ולא נתפעל, ואז נתגלה שלא הי' לזה שום מציאות אלא הוא דמיון בלבד⁴⁷, מ"מ, המצב דגלות (באיזה אופן שיהי') הוא צרה]. והבקשה היא שבקרוב ממש יהי' עמדת להם בעת צרתם. וכיון שבכל צרתם לו צר⁴⁸ (לו בוי'⁴⁹), הרי בודאי שבקרוב ממש מוציא הקב"ה את ישראל

39 בסופו.

40 כ"ה הלשון בהמאמר. ולכאורה הכוונה שבכ"ו בכסלו אין עושין דבר חדש שלא הי' כלל בכ"ה בכסלו. אבל זה שמוסיפים בכ"ו בכסלו נר שני — אין זה דבר חדש. וי"ל, כי ההדלקה בכ"ה בכסלו מלכתחילה היא באופן שבכל לילה יוסיף עוד נר, עד לח' נרות. וראה להלן הערה 42.

41 ערכין יג, ב. וראה ד"ה ת"ר מצות נ"ח שבהערה 22 ס"ז (לעיל ס"ע קסו). וש"נ.

42 ומה שמדליקין בחנוכה ח' נרות מצד זה שהדליקו ממנו שמונה ימים — אולי יש לומר: כשהי' הנס שמצאו פך השמן — ידעו שהשמן ידליק (שמונה ימים) עד שיהי' שמן טהור, שהרי סברא לומר שהנס שעשה הקב"ה (שמצאו פך השמן) הי' בכדי שידליקו בשמן טהור כל הזמן*. ועפ"ז יש לומר, דבוזה שדלק השמן שמונה ימים — שני ענינים: פרט בהנס דמציאת השמן, שבו נכלל גם שיוכלו להדליק ממנו עד שיהי' שמן טהור (ואין נוגע בזה המספר דשמונה); ושנעשה בו נס שהדליקו ממנו שמונה ימים — ענין שמונה שלמעלה מהשתלשלות. ועפ"ז יש לומר, דזה שאומר בהמאמר "שהי' הגילוי לפי שעה" הוא בנוגע לענין הב', אבל זה שמדליקין עכשיו ח' נרות הוא מצד הנס שהדליקו שמונה ימים כמו שהוא פרט בהנס דמציאת השמן**.

43 שערי תשובה ח"א שער התשובה ספ"ה (ה, ב).

44 לשון הכתוב — נחום א, ט. וראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ג ע' 306 הערה 55.

45 ישעי' מט, כג.

46 זבחים יט, רע"א.

47 תנחומא וירא כב.

48 ישעי' סג, ט. תענית טז, א.

49 חדא"ג מהרש"א לתענית שם (מסוטה לא, רע"א). זח"א קכ, ב.

(* ועפ"ז מתורץ מה שהקשו על הב"י (דלעיל הע' 14 בתירוף הא') שזילקו את השמן שבפך לח' חלקים. ** ולהעיר מהמבואר לעיל סעיף ה', שגם הנס דמציאת שמן טהור שרשו הוא בעצמות או"ס שלמעלה מהשתלשלות (ענין שמונה), אלא שבא בלבוס.

מהגלות, כמ"ש⁵⁰ ושב ה' אלקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב, ועד שבאים להודות ולהלל לשמך הגדול, והדליקו נרות בחצרות קדשך¹, בבית המקדש השלישי, מקדש אד' כוננו ידיך⁵¹.

---

(50) נצבים ל, ג. מגילה כט, א. פרש"י עה"פ שם. ספרי בהעלותך י, לה. מסעי לה, לד.
(51) בשלח טו, יז ובפרש"י. וראה זח"ג רכא, א.